

Beérkezett: 2025. 07. 14. Elfogadva: 2025. 07. 15. Megjelent: 2025. 08. 31.

DOI: 10.21030/anyp.2025.3.12

H. Tomesz Tímea – Balázs László

18 éve találkoznak Egerben a kommunikációoktatás iránt érdeklődő szakemberek

Beszámoló a XVIII. Tudatosság a kommunikációban – Varga Gyula-emlékkonferenciáról

Bevezetés

Interaktivitás – aktív, reaktív, proaktív kommunikáció és oktatás volt a központi témája az idei, XVIII. Tudatosság a kommunikációban – Varga Gyula-emlékkonferenciának. A 2025. május 16–17-én Egerben, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen megrendezett konferencia az EKKE Médiatudományi és Mozgókép-pedagógiai Tanszékének, a Kommunikációs Nevelésért Egyesületnek, valamint a Dunaújvárosi Egyetem Kommunikációtudományi Kutatócsoportjának közös szervezésében valósult meg. A konferencia szervezőbizottsága kiemelten fontosnak tartja a korábban megkezdett hagyományok ápolását, valamint alapító elnöke, H. Varga Gyula szellemiségének az életben tartását (H. Tomesz – Balázs 2022). Ezért mára a „Kommunikálni mindenki tud. De hatékonyan és eredményesen csak kevesek” H. Varga Gyula-i – a kommunikációs készség fejlesztése iránti elköteleződést mutató – gondolat a konferencia mottójává vált. A konferenciasorozat hagyománya, célrendszere és szakmai fókusza az elmúlt évek során tovább mélyült (Tomori 2024), ezt a 2025-ös találkozón is jól tükrözte a program tematikai sokszínűsége és a digitális pedagógia köré épülő plenáris, valamint szekció-előadások sorozata (1).

A kétnapos szakmai program középpontjában a személyközi és csoportkommunikáció új szervezési formái álltak, valamint annak vizsgálata, hogy miként alakítják át a digitális eszközök az oktatás világát. Az előadások olyan aktuális kérdésekkel foglalkoztak, mint a mesterséges intelligencia térnyerése, a társadalmi és gazdasági átalakulások hatása, valamint a kulturális sokszínűségből fakadó oktatási kihívások. A konferencia célja az volt, hogy választ adjon arra, hogyan használhatók fel a jól bevált kommunikációs stratégiák a gyorsan változó tanulási környezetekben, illetve milyen új tanulási terek és módszertani újítások segíthetik a jövő generációinak a készségfejlesztését.

A konferencia programja

A programsorozatot Novák István, az EKKE delegált általános rektorhelyettese nyitotta meg, aki arra hívta fel a figyelmet, miként értelmezhető a kommunikáció bibliai összefüggésben. Mondanivalóját szentírási idézetekkel támasztotta alá, amelyek rávilágítanak arra, hogy a kommunikáció nem csupán emberi készség, hanem isteni eredetű, közösségteremtő és erkölcsi jelentőségű cselekedet. Ezt követően Balázs László, a Kommunikációs Nevelésért Egyesület elnöke, a Dunaújvárosi Egyetem rektorhelyettese köszöntötte a résztvevőket.

1. kép

Novák István delegált általános rektorhelyettes köszönti a résztvevőket

A plenáris előadások három különböző, mégis egymással összefüggő nézőpontból vizsgálták a kommunikáció és a mesterséges intelligencia kapcsolatát – a társadalmi diskurzustól, a felsőoktatási kompetenciafejlesztésen át egészen az óvodapedagógiai gyakorlatig. Aczél Petra (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem) előadásában arra hívta fel a figyelmet, hogy az MI-vel való kommunikáció torzíthatja az emberi interakciók működését, és a valódi kihívás nem csupán technológiai, hanem kulturális és etikai: hogyan tudunk tudatos, kiegyensúlyozott viszonyt kialakítani az MI-vel.

2. kép

Aczél Petra (MOME) előadása

Andok Mónika (Pázmány Péter Katolikus Egyetem) az MI-műveltséget a 21. század egyik alapvető kulcskompetenciájaként jelenítette meg, amely a médiaműveltséggel együtt nélkülözhetetlen az oktatásban,

a munkaerőpiacon és a digitális állampolgárság szempontjából. Előadásában bemutatta az UNESCO által javasolt keretrendszert, amely négy dimenzió mentén – emberközpontúság, etika, technikai tudás és rendszertervezés – határozza meg az MI-hez kapcsolódó készségeket. Részletesen ismertette az efféle kompetenciák mérésére alkalmazható eszközöket is.

3. kép
Andok Mónika (PPKE)

Szőke-Milinte Enikő (Eszterházy Károly Katolikus Egyetem) előadása pedig az óvodapedagógusok médiatudatosságának a fejlesztésére irányuló kutatási projektet mutatta be. A nyolcalkalmas workshopsorozat célja az volt, hogy a pedagógusok képesek legyenek felismerni a mozgóképi közlés sajátosságait, és tudatosabban viszonyuljanak az óvodások médiatartalom-fogyasztásához. Külön figyelmet fordított a „mágikus ablak” jelenségre, vagyis arra, hogy a gyermekek számára sokszor elmosódnak a határok a valóság és a képernyőn megjelenő világ között.

Az *Interaktív módszerek és médiakompetencia* című szekcióban az interaktivitás és a média szerepét vizsgálták a tanulásban. Juhász Valéria az ÓNOAP (Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja) nyelvi fejlesztési előírásait hasonlította össze az iskolába lépők számára készült nyelviképesség-vizsgálatokkal. Rámutatott arra, hogy a nyelvi fejlettség korai diagnosztikája alapvető az olvasástanulás sikeressége szempontjából, és hangsúlyozta a pontos mérőeszközök és fejlesztőprogramok szerepét az iskolai előkészítésben. Kenyeres Attila – rendkívül szemléletes, izgalmas – előadásában a TikTok oktatási lehetőségeit mutatta be. Elemzése szerint a videómegosztó – bár elsősorban szórakoztató célú – egyre jelentősebb szerepet tölt be az ismeretátadásban, különösen a fiatal generációk körében. Nemzetközi kutatások alapján vizsgálta, milyen tantárgyi területeken és milyen didaktikai előnyökkel vagy hátrányokkal használható oktatási eszközként. Szíjártó Imre a felsőoktatásban alkalmazott, hallgatói elemzésekre épülő oktatási módszert ismertette. A filmek közös feldolgozása és az egyéni írásos reflexiók aktívan bevonják a hallgatókat az oktatási folyamatba, miközben fejlesztik az önálló gondolkodást és az elemzési készséget. Kukorelli Katalin a kommunikáció közösségépítő erejét vizsgálta az analóg és digitális közösségek összehasonlításán keresztül. Rávilágított arra, hogy bár a digitális tér új kapcsolati formákat tesz lehetővé, a fizikai jelenlétén alapuló interakciók továbbra is

kulcsfontosságúak a mély, tartós közösségi kapcsolatok kialakulásában. A szekció záró előadásában Bartal Orsolya a mobil eszköz-használat korlátozásának hatásait elemezte a digitális kompetenciák fejlesztésének a tükrében. Pilotkutatása szerint a túlzott tiltás akadályozhatja a tanulók digitális készségeinek a fejlődését, miközben a tudatos, irányított használat jelentős fejlesztő hatással rendelkezik.

A délutáni program előtt, az ebédszünet után került sor a Kommunikációs Nevelésért Egyesület közgyűlésére, amelyet Balázs László, az egyesület elnöke vezetett. A közgyűlésen a tagok döntést hoztak a következő évi konferencia főbb részleteiről, az egyesület 2026-os működésének a rendjéről, valamint a feladatok elosztásáról és ezek felelőseiről.

A délután megosztotta a konferencia résztvevőit, ekkor ugyanis már két szekcióban folyt a munka, amelyek eltérő fókuszpontjaik ellenére egyaránt a tanulás támogatásának korszerű lehetőségeit vizsgálták. Az egyik teremben a *Kommunikációs készségek és módszertani eszközök a tanulás támogatásában* című szekció előadásai zajlottak, amelyek a tanórai és a tanórán kívüli kommunikáció, valamint a tanulásfejlesztés hagyományosabb és személyesebb megközelítéseit helyezték előtérbe. Az előadók a beszédtechnika, a kérdés pedagógiája, az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése, illetve a tanári jelenlét és attitűd szerepét mutatták be konkrét kutatási eredmények és gyakorlati példák mentén. Farkas Anett a történetmesélés módszerének általános iskolai alkalmazását tárgyalta, bemutatva, hogyan segíti elő a kulcskompetenciák, például a szövegértés és a kifejezőkészség fejlődését. Molnár-Kovács Dorottya az aktív hallgatás élménypedagógiai fejlesztéséről beszélt, rámutatva arra, hogyan javíthatja ez a készség az iskolai kommunikáció minőségét és a tanulói kapcsolatokat.

Adámi-Rózsa Zsanett azt ismertette, hogy a kommunikációs tréning milyen szerepet tölt be az örökbefogadó szülők és a pedagógusok számára, kiemelve a gyermekek biztonságérzetét támogató nyílt kommunikáció jelentőségét. Bene Viktória előadásában a segítő szakemberek digitális térben játszott szerepét vizsgálta a médiatudatosság kialakításában, különös tekintettel a megelőzés és a problémakezelés lehetőségeire. Czifra Sándor pedig azt elemezte, hogy a tanulási objektumok hogyan alkalmazhatók a különböző generációknál és a különböző motivációs szinteken, valamint javaslatokat tett a személyre szabott digitális tanulási környezet kialakítására. A szekció egyik hangsúlyos tanulsága az volt, hogy a hatékony tanulást támogató kommunikáció nem kizárólag technikai kérdés, hanem a pedagógiai érzékenység, a tanulók egyéni szükségleteire való reflektálás és a személyes kapcsolódás kérdése is.

Ezzel párhuzamosan futott a *Mesterséges intelligencia és digitális átmenet* című szekció Andok Mónika vezetésével, amely a digitális eszközök oktatásban betöltött, dinamikus változó szerepét vizsgálta. Sebestyén Kereszthelyi Ágnes és Sas Adrienn *A mesterséges intelligencia vélt és valós hatásai az idegen nyelv oktatására* című közös prezentációjukban az MI konkrét pedagógiai hatásait értékelték a nyelvtanításban. Kőkuti Tamás a változásmenedzsmentet, Antalné Miss Lilla pedig a generatív MI-eszközök tanulási projekteken való használatát vette górcső alá. A szekció általános üzenete az volt, hogy a digitális pedagógia és a mesterséges intelligencia integrációja a kommunikációs oktatásban elengedhetetlen az új generációk motiválásához és készségfejlesztéséhez. Több előadás érintette az etikai kérdéseket, a technológiával szembeni attitűdöket és a generációs különbségeket is.

A két tartalmas és gondolatébresztő szekció után a résztvevők egy rövid szünetet tarthattak – időt hagyva a hallottak feldolgozására, beszélgetésekre, valamint az élmények megosztására. Ezt követően újabb két párhuzamos szekcióval folytatódott a nap, amelyek a digitális tér és a tanári szerepek aktuális kihívásait járták körül. Az *Interakció és adaptáció az online térben* című szekció előadásainak középpontjában az online tanulási környezetekhez való alkalmazkodás, a tanulói és a tanári szerepek változása, valamint az interakció új formái álltak. A felszólalók különféle kutatások és gyakorlati példák alapján mutatták be, hogyan alakítják át a digitális platformok a tanulás dinamikáját, és milyen kompetenciák szükségesek a hatékony részvételhez

ezekben a közegekben. Dornics Szilvia előadása azt vizsgálta, miként alakítja át az MI a tanulók és az oktatók közötti interakciókat. Katus Szilvia a fenntarthatóság pedagógiájának kommunikációs nehézségeit tárgyalta, míg Magyar Ágnes az írás- és fogalmazástanításban az interaktivitás és a reflektivitás kérdéseire hívta fel a figyelmet.

A *Kommunikációs kihívások – Krízisek, konfliktusok és a tanári szerepek újraértelmezése* című szekcióban a pedagógusok és tanulók közötti kommunikációban felmerülő nehézségekre, konfliktuskezelési helyzetekre és a krízisekben tanúsított tanári szerepek újragondolására fókuszáltak. Bemutakoztak olyan kutatások és tapasztalatok, amelyek a tanárok mentálhigiénés támogatására, a bizalom kiépítésére és a nevelési helyzetek komplexitására hívták fel a figyelmet. A napot *A kommunikáció oktatása* kötetsorozat 17. számának bemutatója zárta.

A konferencia második napja is gazdag szakmai programmal folytatódott: a délelőtti folyamán ismét két párhuzamos szekcióban zajlottak az előadások, amelyek a pedagógiai kommunikáció korszerű értelmezéseit, valamint az oktatásban betöltött kommunikációs szerepeket és tereket állították a fókuszba. A *pedagógiai kommunikáció új megközelítései* című szekcióban, amelyet Hulyák-Tomesz Tímea vezetett, a kommunikáció pedagógiai dimenzióinak megújulását, az improvizáció, az érzelmi intelligencia és az asszertivitás oktatásban betöltött szerepét mutatták be az előadások. Kis Gábor az aktív, reaktív és proaktív pedagógiai kommunikáció típusait elemezte, különös hangsúlyt helyezve az improvizációval támogatott tanítás lehetőségeire mint a pedagógiai rugalmasság kulcselemére. Szaszko Rita, Bernhardt Renáta és Furcsa Laura hallgatói véleményeken alapuló kutatásukban azt vizsgálták, hogyan járul hozzá a jó kommunikáció a társadalmi harmónia megteremtéséhez, különösen az iskolai közegben. Balázs László és Ribarics Livia az érzelmi intelligencia fejlődését és annak óvodaskori fejlesztési lehetőségeit elemezték, kiemelve a kisgyermekkori kommunikáció érzelmi megalapozottságát. Aux Eliza előadásában a regényalapú pedagógiai kommunikáció módszerét mutatta be, Csomán Sándor a filmalapú oktatásmódszertani innovációról, Zilahi-Brányi Panna pedig a zenetanári szerepek átalakulásáról tartott előadást.

Ezzel párhuzamosan zajlott a *Kommunikációs terek és szerepek az oktatásban* című szekció Tomori Tímea vezetésével, ahol az oktatás különféle színtereinek kommunikációs dimenziói kerültek a fókuszba, a kreatív írástól a bibliadrámán át az egyházi iskolák és óvodák világáig. Oláh Dávid a kreatív írás pedagógiai szerepét vizsgálta, mint a diákok jövőképét formáló kommunikációs eszközt. Vass Gergely a kommunikációtanítás ismeretelméleti vonatkozásait tárta fel magyar nyelvi tankönyvi példákon keresztül. Laskay Anna a bibliadráma dramatikus eszköztárát mutatta be, Hajdú Anna pedig a kommunikációs kompetenciák fejlesztésének sajátosságait vizsgálta egyházi iskolai környezetben. Ezeken kívül szó esett még a pályakezdő óvodapedagógusokat érő digitális kihívásokról, valamint az irodalomórák kommunikációfejlesztő potenciáljáról.

A kétnapos konferencia során összesen 41 előadás hangzott el, amelyek a tematikai sokszínűséggel és a friss kutatási eredményekkel járultak hozzá a pedagógiai kommunikáció megértéséhez. Az előadások között egyaránt helyet kaptak elméleti megközelítések és gyakorlati tapasztalatokat bemutató prezentációk – a médiakompetencia fejlesztésétől a mesterséges intelligencia oktatásban betöltött szerepéig, a tanári reflexiótól az óvodai nyelvi fejlesztésig.

Szakmai elismerések

Varga Gyula pályáját mindig a fiatal tehetségek támogatása határozta meg. Ennek szellemében az egyesület 2023-ban úgy döntött, hogy két, az ő nevét viselő díjat alapít, amelyekkel évente a feltörekvő tehetségek munkáját ismeri el. Az egyik elismerés a Legjobb PhD-hallgató előadói díja, amely nemcsak szakmai elismerést jelent, hanem publikációs lehetőséget is biztosít: a nyertes doktori értekezését az egyesület által gondozott digitális monográfiasorozatban jelentetik meg, teljes szerkesztési és lektorálási támogatással.

A másik elismerés az Ifjú Előadói Díj, amelyet alap- és mesterképzéses, illetve osztatlan képzésben tanuló egyetemisták nyerhetnek el. A díjjal együtt a jutalmazott hallgató publikációs lehetőséget kap a *Tudatosság-kötetek* sorozat következő számában, így kutatási eredményei szélesebb szakmai közönséghez is eljuthatnak.

Az elismeréseket Varga Gyuláné, az egyesület alapító elnökének özvegye, valamint Balázs László, az egyesület elnöke adták át. Az Ifjú Előadói Díjat 2025-ben Haraszti Krisztina, a Budapesti Corvinus Egyetem hallgatója a *MI tényleg együtt vagyunk!* című előadásával, míg a Legjobb PhD-hallgató előadói díjat Csomán Sándor, a Szegedi Tudományegyetem Irodalom- és Kultúratudományi Doktori Iskolájának hallgatója a *Korunk nyelve mint oktatási apparátus – A filmpedagógia mint kurrens, innovatív módszertan* című előadásával nyerte el.

4. kép
Varga Gyuláné és Balázs László a díjazottakkal

Összegzés

A kétnapos konferencia résztvevői közösen gondolkodhattak arról, miként válhat a kommunikáció a 21. századi pedagógia kulcseszközévé, legyen szó digitális eszközökről, mesterséges intelligenciáról vagy kulturális sokszínűségről. A konferenciasorozat egyik legfőbb értéke az a folyamatos módszertani megújulás, amelyet a kezdetektől következetesen képvisel (H. Tomesz 2016), és amely évről évre újabb vizsgálati szempontokat kínál. A plenáris előadások, a szekcióbeszélgetések és az inspiráló eszmecserék egyaránt hozzájárultak ahhoz, hogy új távlatok nyíljanak a tanulási környezetek átalakítása és a kommunikációs készségek fejlesztése terén. A konferencia nemcsak aktuális kérdésekre kínált válaszokat, hanem irányt is mutatott a jövő oktatási kihívásainak a megértéséhez és kezeléséhez. A szünetekben zajló beszélgetések és a szekciók után folytatott szakmai eszmecserék pedig különösen termékenynek bizonyultak: mélyítették a felvetett témák értelmezését, és új kutatási irányokat jelöltek ki, amelyek a közeljövő tudományos munkáihoz is jelentős hozzájárulást adhatnak.

Irodalom

- H. Tómesz Tímea 2016. Tudatosság a kommunikációban. *Anyanyelv-pedagógia* 2. <https://doi.org/10.21030/anyp.2016.2.10>
- H. Tómesz Tímea – Balázs László 2022. Kommunikáció tudatosan. Emlékezés H. Varga Gyulára. *Anyanyelv-pedagógia* 1. <https://doi.org/10.21030/anyp.2022.1.10>
- Tomori Tímea 2024. Kommunikációoktatás a változó társadalmi, technológiai és gazdasági világban. *Anyanyelv-pedagógia* 4. <https://doi.org/10.21030/anyp.2024.4.10>
- (1) XVIII. Tudatosság a kommunikációban – Varga Gyula-émlékkonferencia. 2025. Interaktivitás – aktív, reaktív, proaktív kommunikáció és oktatás. Program- és absztraktfüzet. Kommunikációs Nevelésért Egyesület. Eger. <https://komnev.hu/aktualis/> (2025. június 15.)

H. Tómesz, Tímea – Balázs, László: Experts interested in communication education meeting in the city of Eger for 18 years

Kulcsszók: anyanyelv-pedagógia, pedagógiai kommunikáció, kommunikációoktatás, digitális kommunikáció, digitális pedagógia

Keywords: first language pedagogy, pedagogical communication, communication education, digital communication, digital pedagogy

Az írás szerzőiről

H. Tómesz Tímea

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger, Magyarország

tomesz.timea[kukac]uni-eszterhazy.hu

<https://orcid.org/0000-0001-6152-6266>

Balázs László

Dunaújvárosi Egyetem, Dunaújváros, Magyarország

balazsl[kukac]uniduna.hu

<https://orcid.org/0000-0001-9784-4768>